

ახალი ტექნოლოგიები საბანკო სისტემაში

რეზიუმე

აღსანიშნავია რომ მთელ მსოფლიოში ბანკები თანამედროვე ეკონომიკის და საზოგადოებრივი ცხოვრების განუყოფელი ნაწილია, ბანკების ძირითადი ფუნქციაა: ფულადი სახსრების თავმოყრა, კრედიტების გაცემა, ფასიანი ღირებულებების ემისია და სხვა. დღეისათვის საბანკო სფერო სულ უფრო მეტად ვითარდება მთელ მსოფლიოში, რადგანაც ამ სფეროს მაღალი მოთხოვნაა ახალ ტექნოლოგიურ სიახლეებზე გადასვლა, რომელიც კლიენტებს სწრაფ მომსახურებას გაუწევს და გააღვივდება საერთო მომსახურების სფერო.

ბანკები თანამედროვე ეკონომიკისა და საზოგადოებრივი ცხოვრების განუყოფელი ნაწილია. ისინი იმყოფებიან ეკონომიკის შუაგულ ნაწილში და უზრუნველყოფენ ეკონომიკის სუბიექტების ურთიერთობას. ბანკი განსაკუთრებული ეკონომიკური ინსტიტუტი, რომლის ძირითადი ფუნქციებია: ფულადი სახსრების თავმოყრა, კრედიტების გაცემა, ფულადი ანგარიშსწორებები, მიმოქცევაში განსაზღვრული სახეობისა და რაოდენობის ფულის გაშვება, ფასიანი ქაღალდების ემისია და სხვა. ბანკი წარმოიშვა საქონლურ-ფულად ურთიერთობათა განვითარების შედეგად.

ზუსტი ინფორმაცია ბანკების წარმოშობაზე არ არსებობს, თუმცა დასკვნების გამოტანა არის შესაძლებელი ისტორიის წყაროებიდან. ამ წყაროებზე დაყრდნობით ბანკები წარმოიშვა ფეოდალიზმის ეპოქაში, ან კიდევ უფრო ადრე, ანტიკურ ხანაში, როდესაც საჭირო გახდა ბანკის ისეთი ფუნქციების არსებობა, როგორიცაა შუამავლობა, გადახდების განხორციელება და სხვ. ასევე ამბობენ იმასაც, რომ ბანკები წარმოიშვა XIV-XV საუკუნეებში იტალიის ქალაქებში ვენეციასა და გენუაში.

ბანკების საწყისი და ძირითადი ფუნქცია გადასახადებში შუამავლობა იყო. ასეთი შუამავლობის შედეგად ბანკებმა თავისუფალი ფულადი კაპიტალი პროცენტის (შემოსავლის) მომტანად აქცია. ისინი ფულად საშუალებებს ყველა შესაძლო წყაროდან აგროვებდნენ და კრედიტით აძლევდნენ მოთხოვნის შესაბამისად, პირ-

მურმანი ბლიაძე
სტუ-ს პროფესორი
E-mail: murmanbliadze@gmail.com
სოფიო ბლიაძე
სტუ-ს ასოც. პროფესორი

ელ ყოვლისა გაბატონებულ კლასს.

ბანკების მსგავსი ინსტიტუტები, ჯერ კიდევ ადრეულ საუკუნეებში არსებობდა. ეგვიპტეში საბანკო ოპერაციები ხორციელდებოდა ძვ. წთ. აღ. 2700 წ. ბაბილონსა და ასურეთის მრავალრიცხოვანი დოკუმენტები (მაგ; ხაშურაბის კანონების კრებული, ძვ. წთ. აღ. 1704-1662 წწ.) მოწმობენ რომ მაშინაც იყო ვექსილი და ჩეკი, ხოლო სახსრების შენახვისა და სასესხო ოპერაციების ფორმები კანონით რეგულირდებოდა. მაგ., სახსრების შენახვისათვის კანონი ითვალისწინებდა გადასახადს. იმ დროს სესხები გაიცემოდა არა მხოლოდ ფულადი ფორმით, არამედ ცალკეული საქონლის სახით (მაგ: ხორბლით, ფინიკით, შალით, ზეთით და ა. შ.), აქაც აგრეთვე ადგილი ჰქონდა პროცენტის დარიცხვას. ამასთან, საქონლის შესანახად გამოიყენებოდა საკულტო-რელიგიური შენობები, რადგან იქ უზრუნველი იყო უმაღლესი უსაფრთხოება.

სიტყვა "ბანკი" იტალიური სიტყვისგან წარმოიშვა banco, რომელიც მაგიდას აღნიშნავს. ამ "საბანკო მაგიდებზე" იტალიურ ქალაქ-სახელმწიფოების ცენტრალურ მოედნებზე, მეტად დინამიური და ჩვენთვის საინტერესო პროცესები მიმდინარეობდა. იმ დროისთვის სავაჭროდ გამოყენებული იყო მონეტების მრავალფეროვანი სახეობები, რომელთა მოჭრას ახორციელებდნენ სახელმწიფოები, ცალკეული ქალაქები და კერძო პირებიც კი. ბუნებრივია, რომ მონეტების მოსაჭრელად არანაირი ერთიანი სისტემა არ არსებობდა. გაცხოველებული ვაჭრობის დროს მიმოქცევაში იყო სხვადასხვა ფორმის და ღირებულების მონეტები, ხშირად მათი ღირებულება ნომინალურზე დაბალი იყო.

საბანკო სფერო სულ უფრო მეტად ვითარდება მთელ მსოფლიოსა და ასევე საქართველოშიც. რამდენიმე წლის წინ ბევრი ვერ წარმოიდგენდა, რომ კომუნალური გადასახადების გადახდას ინტერნეტით შეძლებდა. დღეს კი, მრავალი მნიშვნელოვანი საკითხების მოგვარება სახლიდან გაუსვლელად არის შესაძლებელი. შეგვიძლია ნებისმიერი საფინანსო ტრანზაქცია

შევასრულოთ სახლიდან გაუსვლელად ინტერნეტ ბანკის საშუალებით. ეს, რა თქმა უნდა, რამდენიმე წლის წინ შეუძლებლად მოგვეჩვენებოდა, მაგრამ ახლა შესაძლებელია. ინტერნეტ ბანკი ერთი-ერთი ახალი ტექნოლოგიაა საბანკო სფეროში დანერგილი.

ამ სფეროში მაღალი მოთხოვნაა ტექნოლოგიურ სიახლეებზე, იმაზე, რომ აღარ იყოს დიდი რიგები ბანკში და კლიენტებს სწრაფად მოემსახურონ. ბოლო წლებში დანერგილ ინოვაციებს შორის, პირველ ყოვლისა, აღსანიშნავია დისტანციური მომსახურების სერვისები, როგორც არის - ინტერნეტბანკინგი, მობაილ-ბანკინგი, სწრაფი ჩარიცხვის აპარატები, რომელსაც დღეს უკვე საბანკო სისტემაში აქტიურად იყენებენ. ასევე მნიშვნელოვანია სხვადასხვა ავტომატური საგადასახადო დავალებები, როდესაც აუცილებელი არ არის მიხვიდე ბანკის ფილიალში და შეგიძლია ყოველთვის გადასახადები გადაიხადო ონლაინ.

ასევე განვითარდა ბანკომატების სისტემა, გაცილებით მეტი ბანკომატია დღეს და არ გვიწევს თანხის გასანაღდებლად ბანკში მისვლა, ამას ბანკომატითაც ვახერხებთ. ახლა ძალიან მარტივი გახდა ხელფასის აღება, აღარაა საჭირო ათასი სირთულის გავლა, უბრალოდ ბუღალტერი მაუსზე ერთი დაწკაპუნებით რიცხავს თანხას ანგარიშზე და ამ არაჩვეულებრივი გამოგონების, ბანკომატის საშუალებებით შეგვიძლია ნებისმიერ დროს მოვხსნათ თანხა.

ბოლო წლებში განსაკუთრებით გააქტიურდა უნაღდო ანგარიშსწორება, როგორც არის მაგალითად, ტერმინალების საშუალებით გადახდა, როდესაც ბარათით შეგვიძლია გადახდა მაღაზიაში. ეს შეიძლება იყოს სახელფასო ბარათი ან უბრალოდ საკრედიტო ბარათი. ამასთან ერთად ბანკების პრივილეგიას დამატა, ისიც, რომ აღარ გვიწევს ლოდინი ხელფასამდე, შეგვიძლია სწრაფი სესხის მეშვეობით შევიძინოთ ნებისმიერი ნივთი და გადავიხადოთ ხელფასზე. ამ ინოვაციების დანერგვამ საზოგადოებაზე ძალიან კარგად იმოქმედა, როგორც მსოფლიოში, ასევე საქართველოშიც. აქტიურად არიან მომხმარებლები ამ ახალი ტექნოლოგიების.

საბანკო საკითხებში ექსპერტის, ლია ელიავას თქმით, ერთ-ერთი ახალი სერვისია ელექტრონული ხელმოწერა, თუმცა როგორც ის ამბობს, ეს საკმაოდ რთული პროცესია, რადგან მოსახლეობას დიდი ნდობა არ აქვს ელექტრონული ხელმოწერების მიმართ. ასევე წინ წასული ნაბიჯია, ბანკების მიერ ონლაინ მომსახურება, რომელიც ბევრად უფრო იაფი ჯდება, ვიდრე ფიზიკურად ბანკში მისვლა და ოპერატორის

მომსახურებით სარგებლობა.

„სხვა განვითარებული ქვეყნების კომერციულ ბანკებთან შედარებით, ჩვენი ბანკების მომსახურების ასორტიმენტი საკმაოდ მწირია, მაგრამ დროთა განმავლობაში, ქვეყნის ეკონომიკისა და საფინანსო სექტორის განვითარებასთან ერთად, ბუნებრივია კომერციული ბანკებიც გადადგამენ ნაბიჯებს ახალი სერვისებისკენ, ერთ-ერთი ასეთია კაპიტალის მართვა. მართალია საქართველოში, ერთი-ორი მსხვილი ბანკი ამას ახორციელებს, მაგრამ არ აქვს მასობრივი ხასიათი, ჩვეულებრივ, მოსახლეობა ცდილობს ფული შეინახონ ანაბრებზე, არადა კვალიფიციური მართვის შემთხვევაში, ამ კაპიტალს ბევრად უფრო მეტი მოგების მოტანა შეუძლია როგორც კლიენტისთვის, ისე მომსახურე ბანკისთვისაც, მაგრამ ჯერ არ არის განვითარებული“, - ამბობს ლია ელიავა.

21-ე საუკუნეში ინოვაციურობა კომპანიების განვითარებისა და წარმატებულობისთვის ერთადერთი თუ არა ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი ფაქტორია. მართალია, ინოვაციებისთვის Amazon-ს და Apple-ს ბევრად უფრო ფართო სამოქმედო არეალი აქვთ ვიდრე, მაგალითად, საბანკო სექტორს, თუმცა ინოვაციურობის გარეშე წინსვლა აქაც ზუსტად ისევე შეუძლებელია, როგორც დანარჩენ სფეროებში. ინოვაცია - ეს არის ბაზარზე ახალი სერვისი ან მეთოდი, რომლებიც ქმნიან ღირებულებას მომხმარებლისა და კომპანიისთვის - ყველაზე მარტივი ფორმულირებით ასე განმარტავს ამ სიტყვის მნიშვნელობას "თიბისი ბანკის" ინოვაციური პროექტების მენეჯერი, ლაშა გურგენიძე. მისი ამოცანა მარტივი არ არის, თუმცა ძალიან საინტერესოა, ვინაიდან მან უნდა შეძლოს და ინოვაცია გახადოს "თიბისი ბანკის" განუყოფელი ნაწილი, პარალელურად კი, ხელი შეუწყოს ისეთი პლატფორმის ფორმირებას, რომელიც შესაძლებელს გახდის ღია დისკუსიას ბანკის თანამშრომლებს შორის და ამგვარად წარმოაჩენს ახალ იდეებს. თუ როგორ და რატომ, ლაშა გურგენიძემ Forbes-ისთვის განმარტა. ბანკებში იკვეთება დაახლოებით 5 ახალი ტენდენცია საბანკო სფეროში.

1) ბანკები გააფართოებენ სერვისებს API-ისთან დაკავშირებით.

ბანკები იყენებდნენ აპლიკაციის პროგრამირების ინტერფეისებს ძალიან დიდი ხნის განმავლობაში, მაგრამ API პროგრამული შუამავლები, რომლებიც საშუალებას იძლევა, რომ დაუკავშირდე აპლიკაციას, როგორც მობილურიდან ასევე კომპიუტერიდანაც, ახლა უკვე დაემატება კიდევ ახალი ფუნქციები, რომლებიც მეტ

მომსახურებას გაგვიწვევენ. როგორც აღნიშნავს პორტალი The Financial Brand - i API უხრუნველყოფს ინოვაციური კონტექსტური გადაწყვეტილებების მიღებას, რაც შეუძლებელი იქნებოდა, რომ არა API.

საკონსულტაციო კომპანია IDC 2018 წლის ბოლოს მსოფლიოს წარუდგენს მინიმუმ 5 ახალ API - ის გარეგნულ ვერსიას.

2) მობაილბანკი გახდება მეტნაკლებად პრობლემური.

რა საკვირველია, მობაილბანკი არ წარმოადგენს ახალ ტექნოლოგიას, მაგრამ ის უფრო ადვილი გამოსაყენებელი გახდება და მომხმარებლებს შესთავაზებს ბევრ ახალ ფუნქციებს.

3) ხელოვნური ინტელექტი აუმჯობესებს მომხმარებლის გემოვნებას.

ხელოვნური ინტელექტი დაეხმარება ბანკს უფრო კარგად დააკმაყოფილოს მომხმარებელთა ინტერესები და მომსახურების ხარისხს ამაღლებს ამტკიცებს მიწ ზიგელი დირექტორი ნაციონალური ფინანსების სფეროში.

4) ბიომეტრული სისტემა აწევს უსაფრთხოების დონეს.

უსაფრთხოება ბანკებისთვის ყოველთვის იყო საშიში საკითხი და 2018 წლისთვის არაფერი განსაკუთრებული არ მომხდარა ამ სფეროში. ბანკები, რა თქმა უნდა, დაიწყებენ იმ საშუალებების ძიებას, რაც უსაფრთხოების დონეს აამაღლებს. IDC პროგნოზით, 2018 წელს მომავალი თაობის ავტორიზაციის მეთოდების დანერგვის ღირებულება 20%-ით გაიზრდება. ეს არის ბანკების სურვილი მათი მომხმარებლების "ციფრული ნდობის" მოსაპოვებლად.

5) ინტერნეტის გამოყენება შესაძლებელი იქნება მცირე მასშტაბით.

დე კასტრო ფიქრობს, რომ "2018 წელს ბანკები ყურადღებას არ აქცევენ ინტერნეტს. მომავალ წელს უფრო კონცეპტუალური კვლევები ჩატარდება, რომელშიც ბანკები შეისწავლიან IW ტექნოლოგიას მაღალი რანგის მქონე ფილიალებში. მისი თქმით, ბანკები უნდა დაინახონ, თუ როგორ მოახდენს რეაგირება სენსორებს ამ ფილიალებში: "მეჩვენება, რომ ყველაფერი კარგად გაკეთდა, ეს ნიშნავს შესაძლებლობების გაფართოებას, რაც გაზრდის მომხმარებელთა მომსახურების საერთო დონეს".

მაგალითად, ბანკებს შეეძლოთ საბანკო ფილიალში შესვლის კლიენტის ბიომეტრიული ავთენტიფიკაციისთვის რადიო ბასკნებისა და სენსორების გამოყენება. მიღებული მონაცემების მიღება შესაძლებელია შემდეგ ბანკომატში, რომელიც წინასწარ მომზადდება კლიენტის პარამეტრების საფუძველზე ფულადი სახსრების

განაღების პარამეტრების მომზადებაზე. როგორც კი მომხმარებელს მიმართავს PIN-ს, ის დაუყოვნებლივ მიიღებს ფულს. დე კასტრო მიიჩნევს, რომ ასეთმა გარიგებამ შეიძლება გადააჭარბოს სამომხმარებლო მოლოდინს და გაზარდოს მისთვის სასურველი ინტერნეტის მიზიდულობა. მან, ასევე, დასძინა, რომ ATM მწარმოებლების უკვე აშინებს ასეთი ფუნქციონირება.

გლობალური საბანკო სექტორი სულ უფრო სტრატეგიულად არის ორიენტირებული და ტექნოლოგიურად განვითარდება სამომხმარებლო მოლოდინებზე რეაგირებისას, როდესაც ბაზრის წილის დაცვა ცდილობს კონკურენტების მზარდ ფასეულობას. დიდი ყურადღება ექცევა ძირითად ბიზნეს პროცესებს და განაახლებს ორგანიზაციული სტრუქტურისა და შიდა ტალანტის უკეთესად მომზადებას საბანკო მომავლისთვის. ეს ტრანსფორმაცია გვიჩვენებს მზარდ სურვილს, გახდეს "ციფრული ბანკი".

ინოვაციის მნიშვნელობა და ახალი გადაწყვეტილებების შემუშავება, რომლებიც სარგებლობენ მონაცემები, მოწინავე ანალიტიკა, ციფრული ტექნოლოგიები და ახალი მიწოდების პლატფორმები არასდროს ყოფილა უფრო მნიშვნელოვანი. ჩვენ ვხედავთ ორგანიზაციებს ინოვაციურ მიზნებში, გაფართოების სამსახურებში, ხელახლა კონფიგურაციის მიწოდების არხებს, პროაქტიურ რჩევებს, ინტეგრირების გადახდას და ბლოკჩეინის ტექნოლოგიების გამოყენებას.

ეს ძალისხმევა მხოლოდ 2019 წელს გაიზრდება, რადგანაც გლობალური ფინანსური და ტექნოლოგიური გინებები ფინანსურ მომსახურებას განუვითარდა. ამ მეგატენდენციების ნაწილის თანახმად, ბანკები ასევე ახორციელებენ ახალი მობილური აპლიკაციებით და ხმოვანი გაჯეტებით, რათა გააძლიერონ როგორც მიწოდების, ისე კონტექსტური პერსონალიზაციისათვის. საბოლოოდ, სამომხმარებლო იქნება წინა და ცენტრი. როგორც ტექნოლოგიები განაგრძობს განვითარებას, საბანკო სექტორი გააგრძელებს ინოვაციისა და ციფრული გაუმჯობესების პროცესში ინვესტიციების დაჩქარებას.

ერთი სეგმენტის შეთავაზება: Accenture- ის თანახმად, "ბევრი ბანკის ინიციატივაა დემოგრაფიული დაფუძნებული კლასტერების, როგორცია ახალგაზრდები, ათასწლეულები ან ხანდაზმული ადამიანების გათვლილი მიზნები, მაგრამ ზოგიერთი ბანკი ამჟამად მიზნად ისახავს ცხოვრების წესების, ფასეულობების, მისწრაფებების, გონების და ქვედა დონის მოთხოვნებს". 2019 წელს, ბევრი საბანკო ორგანიზაცია სეგმენტზე ინდივიდუალურობას, ინდივიდუალურ კო-

მუნიციპალიტეტის და გამოცდილების განვითარებას ერთ სექტორზე გააერთიანებს. ეს არის ინოვაციური პერსონალიზაციის საბოლოო დონე, რომელიც საშუალებას იძლევა მონაცემები, მოწინავე ანალიტიკა და ციფრული ტექნოლოგიები.

ღია ბანკის გაფართოება უფრო მკაცრი მარეგულირებელი ორგანოები გლობალურად ითხოვენ საბანკო ორგანიზაციებს, რათა მომხმარებელს საშუალება მიეცეთ თავიანთი მონაცემების მესამე მხარეს გადასცენ ახალი ფინანსური მომსახურება და გაზარდონ კონკურენცია საბანკო სექტორში. ანგარიშის და გადახდის მონაცემების მეშვეობით უსაფრთხო პროგრამირების ინტერფეისების მეშვეობით (APIs), მომხმარებელს უფრო მეტი თავისუფლება და კონტროლი აქვს, თუ როგორ ურთიერთქმედება მათი ფინანსური მომსახურების მიმწოდებლები.

2019 წლის ერთ-ერთი ყველაზე საინტერესო ინოვაციური ტენდენცია იქნება პროგნოზირებადი საბანკო საქმიანობის გაგრძელება. პირველად დროთა განმავლობაში საბანკო სექტორში შეძლების ყველა შიდა და გარე მონაცემების კონსოლიდაციას, რეალურ დროში მომხმარებლებისა და წევრების პროგნოზირებადი პრო-

ფილების შექმნა. სამომხმარებლო მონაცემებით, რომელიც მდიდარია, ხელმისაწვდომი და ფინანსურად ეფექტური. ყველა ზომის საფინანსო ინსტიტუტებს შეუძლიათ არა მარტო საკუთარი კლიენტების გაცნობიერება, არამედ მომავლისთვის რჩევის მიცემა

გადახდები ყველგან: გადასახადები ინდუსტრია უკვე და კვლავ განაგრძობს საბანკო სექტორში ინოვაციების ერთ-ერთ ყველაზე დინამიურ სფეროს. გაველენა მოახდინა მომხმარებელთა მოლოდინების შეცვლისა და ტექნოლოგიური მიღწევებით, ინოვაცია განაგრძობს ტრადიციული საფინანსო ინსტიტუტების, ფინეთის ფორმებისა და დიდი ტექნიკური მოთამაშეებისგან. როგორც გადასახადების ინფრასტრუქტურის განვითარება გრძელდება, ინოვაცია გადაიხდის გადასახადების ინდუსტრიას კონკრეტული პროდუქტების მთელი რიგიდან მომხმარებლებისთვის. დიფერენციაცია ამოძრავებს მონაცემებით, ტექნოლოგიითა და მიწოდებით, შეცვლის დინამიკას, თუ როგორ და სად გადახდა და გადახდა. გადახდა ინოვაციური ტენდენციები მოხდება ინტერნეტის საშუალებით (IOT), გაყიდვის პუნქტი (POS), მობილური ჩანთები, cryptocurrencies და blokCiani..

გამოყენებული ლიტერატურა:

- 1) ირაკლი კოვზანაძე, გოგი კოტრიკაძე თანამედროვე საბანკო საქმე 2014წ.
- 2) ვ. მოსიაშვილი საბანკო საქმე 2009წ.
- 3) <https://www.plusworld.ru/daily/cat-analytics>
- 4) <https://bnp.ge/teqnologiebi>
- 5) <https://thefinancialbrand.com>

NEW TECHNOLOGIES IN THE BANKING SYSTEM

MURMANI BLIADZE

professor of GTU

E-mail: murmanbliadze@gmail.com

SOFIO BLIADZE

asoc. professor of GTU

Summary

It's considerable that the banks all around the world are inseparable parts of modern economy and social life. Their main functions are: money collection, giving credits, emission of securities and so on. Nowadays, banking sphere is developing day by day, as it's highest demand is to adjust to new technologies to offer clients fast service and to make this service easy.